

Kako roditelji/staratelji mogu da zaštite djecu od rizika na Internetu

Kompjuterska tehnologija i Internet imaju neospornu i višestruku korist za pojedinca i društvo u cjelini jer omogućavaju/olakšavaju: informacije, učenje, posao, zabavu, komunikaciju, druženje..., a bez pravila za korišćenje kompjutera i Interneta djeca mogu da dođu u opasnost i rizik od zloupotrebe.

Zaštita djece od mogućih rizika na Internetu podrazumijeva da se roditelji/staratelji upoznaju s uslugama Interneta koje koriste njihova djeca. Djeca često koriste: Facebook (lični profil na Internetu), Chatroom (koji omogućava komunikaciju-privatni razgovor između dvije osobe koje mogu da se vide), različite web stranice (koje mogu da imaju i sadržaje neprikladne za djecu).

Fejsbuk (Facebook)

Oko osam stotina miliona ljudi ima profil na Internetu, a većina profila je dostupna potpuno nepoznatim osobama.

Prije pristupanja Fejsbuk kanalu roditelji/staratelji i djeca treba da pročitaju Izjavu o pravima i odgovornostima, u kojoj su definisani standardi ponašanja i procedure za kršenje standarda ponašanja na Fejsbuku (disciplinske mjere). Principi Fejsbuka se odnose na: privatnost, dijeljenje sadržaja i informacija, bezbjednost, registraciju/bezbjednost naloga, zaštitu prava drugih ljudi.

Bezbjednost podrazumijeva i da Fejsbuk ne koriste djeca mlađa od 13 godina.

Na Fejsbuku postoji mogućnost/prozorčić "prijavi ili blokiraj ovu osobu" ("Report and/or block this person").

Vaše dijete može nekoga da blokira. To znači da ta osoba više ne može da stupi u vezu sa njim preko Fejsbuk kanala, ali to ne sprječava osobu koja je blokirana da govori o vašem djetetu u komunikaciji s trećom osobom na Fejsbuku ili na drugim mjestima na Internetu ili u stvarnom životu.

Prijava kršenja Izjave o pravima i odgovornostima se podnosi provajderu (T-com-u, koji obezbjeđuje komunikacijsku mrežu/net u našoj zemlji), u slučaju: govora mržnje/rasizma, Internet zlostavljanja, prijetnje, neželjenih kontakata, lažnog profila, pornografije.

Nepromišljeno objavljivanje podataka putem Interneta (detalji iz ličnog, porodičnog, intimnog života, objavljivanje fotografija) može značajno da iskomplikuje život djeteta u sadašnjosti (kada neposredno i šire okruženje počne da komentariše ili zloupotrebjava objavljene podatke ili fotografije, ali i u budućnosti: kada bude prepoznato u budućim kontaktima i odnosima, budućem školovanju, na radnom mjestu...).

Djeca, a često ni odrasli, ne shvataju niti mogu da pretpostave šta se sve dešava kad je sve dostupno, kad se sve zna, ostaje zabilježeno i širi se, a što osoba o kojoj se radi sazna prekasno i ne može da zaustavi. Može doći do zloupotrebe, zlostavljanja djeteta u virtualnom svijetu koje se prenosi i u djetetov stvarni život. Može se desiti da se dijete sretne sa nedobronamjernom osobom koju je upoznao putem Interneta i doživi različite oblike zlostavljanja.

Roditeljska briga

Vremena se mijenjaju, donose nove izazove i brige. Rizici Interneta su velikim dijelom isti kao i u stvarnom životu, a odnose se na: razgovor djeteta s nepoznatim osobama, razgovor o seksualnim temama, zahtjev osobe koja kontaktira dijete za čuvanjem tajne o razgovoru sa seksualnim sadržajem, nuđenje, traženje, realizaciju seksualnih aktivnosti... Ono što se takođe ne mijenja je: da roditelji/staratelji postavljaju djeci granice i pravila ponašanja i da su roditelji osnovni primjer svojoj djeci za učenje dobrog i bezbjednog ponašanja, koje uključuje i samozaštitu, traženje pomoći i zaštitu drugih od sebe.

Obaveza roditelja/staratelja je da zaštite djecu i od mogih rizika interneta.

TO RADE TAKO ŠTO:

- Se sami roditelji/staratelji služe Internetom i uslugama Interneta koje koriste njihova djeca.

- Kompjuter sa pristupom Internetu, kao i televizor, postave u sobi za dnevni boravak (u kojoj najčešće zajedno borave i djeca i roditelji/staratelji) jer se time štite djeca od pristupa zabavi/stranicama za odrasle, drugih neprimjerenih sadržaja i od kontakata sa nedobronamjernim osobama.

- Omogućavaju djeci korišćenje kompjutera i Interneta nakon što su definisali pravila za korišćenje kompjutera i usluga Interneta i posljedice ponašanja drugačijeg od dogovorenog.

- Određuju razumno vrijeme koje djeca mogu da provedu na kompjuteru i na Internetu, kako se ne bi otuđila od društva u stvarnom životu.

- Pomoću određenih softvera određuju koje sajtove/stranice djeca mogu da posjećuju na Internetu, jer na nekim web stranicama postoje sadržaji koji nisu primjereni za djecu. Takođe, dogovaraju se da djeca sama pokazuju roditeljima/starateljima koje sajtove/stranice posjećuju.

- Nadgledaju djetetove aktivnosti na Internetu. Roditelji/staratelji ne narušavaju pravo djeteta na privatnost ako djetetu jasno saopšte da je njihova roditeljska/starateljska dužnost i da nadgledaju djetetovu aktivnost na Internetu i pokažu djeci način na koji to rade: ne čitanjem djetetovih poruka, nego npr. kad otvore pretraživač: Google, Mozilla ili Firefox i ukucaju folder/prozorčić „history“; pojavi se spisak stranica koje su posjećene/otvarane (toga dana i unazad mjesec dana); kad posjete stranicu www.google.com i upišu ime i prezime djeteta, pretraživač Google će pronaći sve stranice na kojima se pominje upisano ime (možda neko piše o djetetu, a da roditelj/staratelj, dijete to i ne znaju). To roditelji/staratelji rade isključivo radi bezbjednosti svog djeteta. Pravo na privatnost djeteta roditelji/staratelji će prekršiti ako opisane mjere zaštite sprovedu tajno (bez znanja djeteta).

- Razgovaraju s djecom o prijateljima koje su upozнала preko Interneta i skreću djeci pažnju: da o internet prijatelju znaju samo ono što je ta osoba napisala o sebi i da stvarnost može biti drugačija. Važno pravilo koje roditelji/staratelji treba da postave je da ako dijete želi da se sastane sa internet prijateljem uživo, to mora da uradi isključivo u dogovoru sa roditeljima/

starateljima, da se susret uživo može desiti samo uz roditeljsku/starateljsku pratnju, na javnom mjestu. Internet prijatelj može da se lažno predstavi kao dijete, a da se radi o odrasloj osobi sa problemima u ponašanju, seksualnom prestupniku, pedofilu i sl. Internet prijatelj može da ponudi/daje djetetu poklone i da zauzvrat traži neprimjerene aktivnosti (seksualne, davanje podataka o broju bankovnog računa roditelja/staratelja i sl.).

- Upućuju djecu da koriste lozinku/nadimak na Internetu, koju ne otkrivaju drugima jer davanje informacija o sebi (ime i prezime, adresa, škola koju pohađaju, podatke o članovima svoje porodice...) putem Interneta može da omogući nedobronamjernoj osobi da pronade i zloupotrijebi dijete.

- Skreću pažnju djeci da nakon objavljivanja informacija i fotografija na Internetu ne mogu da pretpostave šta će druge osobe da urade sa time. Takođe, treba da upućuju djecu da sve, uključujući i fotografije, objavljeno na Internetu postaje javno - više nije privatno.

- Upućuju djecu kako da ograniče pristup povjerljivim informacijama, fotografijama ukoliko želi da ih objavi ili ih je objavilo na Internetu, odnosno da postoje određena pravila da se objavljeni sadržaj i fotografije postavljaju u određene grupe i dr. i na taj način zaštite od uvida drugih osoba.

- Upućuju djecu da se ne prihvataju čuvanja tajne sa osobom koja ih je kontaktirala putem Interneta, već da ukoliko im se prilikom korišćenja Interneta dese neprijatne stvari (širenje glasina, poruka sa seksualnim sadržajem, razgovor, nuđenje, traženje seksualnih aktivnosti, prijetnje, ucjene ...) to odmah treba da saopšte roditeljima/starateljima.

- Upućuju djecu da odmah treba da prekinu neprijatnu komunikaciju i obavijeste roditelja/staratelja o tome kako bi roditelj/staratelj preduzeo dodatne mjere zaštite: u slučaju neprijatnosti roditelji/staratelji se obraćaju Internet provajderu (T-com-u, koji u našoj zemlji obezbjeđuje komunikacijsku mrežu/net), policiji ukoliko se radi o nasilju (prijetnje, praćenje, dječja pornografija...).

- Ne zabranjuju djeci da koriste Internet, nego prijavljuju uznemiravanje/kršenje prava djeteta putem

Interneta, a djecu dalje podučavaju bezbjednom korišćenju Interneta. Ako roditelji/staratelji kazne dijete zabranom korišćenja kompjutera, Interneta, to se odnosi samo na njihov stambeni prostor, jer je Internet dostupan na drugim mjestima (kod prijatelja, u školi, kafićima...) i veoma interesantan djeci.

- Objašnjavaju djeci da nisu kriva ako su dobila neprijatnu poruku putem Interneta i uče djecu odgovornosti za samozaštitu: da nikako ne odgovaraju na poruke sa neprijatnim sadržajima i da o prijemu takve poruke odmah obavijeste roditelje/staratelje.

- Sve navedeno roditelji/staratelji rade sa ciljem da nauče djecu da se ponašaju primjereno, odgovorno i bezbjedno, a ne da se djeca osjećaju loše zbog svog ponašanja ili zbog nečega što im se desilo.

Vaše dijete će bezbjedno koristiti Internet ako: između vas i vašeg djeteta postoji dobar odnos; vaše dijete zna da može da računa na vas; među vama postoji obostrano povjerenje i dobra komunikacija: jasna, iskrena, direktna, otvorena, sa poštovanjem. To znači da vaše dijete može slobodno da vam kaže šta mu se dogodilo na Internetu (prijatno i neprijatno), jer zna da se vi zbog toga nećete ljutiti, vikati na njega i da ga nećete neprimjereno kazniti.

Za dodatna pitanja, informacije i savjete možete nazvati savjetodavnu liniju za djecu „Povjerljivi telefon“!

Naša adresa i kontakti

Povjerljivi telefon: **080 081 550**

Web adresa: **www.djecaps.me**

Forum: **www.djecaps.me/me/pocetna/forum.html**

Skype: **djecaprijesvega**

Bezbjednost vaše djece na internetu

Vlada Crne Gore
Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

Vlada Crne Gore
Ministarstvo prosvjete i sporta

Ka novim socijalnim uslugama za djecu u Crnoj Gori
Projekat koji finansira EU, a kojim upravlja
Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori